

Andøy kommune

Sammen skaper vi framtid i Andøy

SAMSKAP

Omstillingsplan

2019-2023

Behandlet av styret for omstillingsprogrammet,
formannskap og kommunestyre i Andøy.

Innhold

1. Innledning	3
1.2 Bakgrunn for omstillingsstatusen	3
1.3 Utfordringer og muligheter	3
1.4 Avgrensinger	4
2. Visjon, mål og strategi	5
2.1 Visjon for omstillingsarbeidet	5
2.2 Mål	5
2.3 Strategi	6
2.3.1 Robusthet	6
2.3.2 Arbeidsplasser	6
2.4 Innsatsområder	7
3. Organisering av omstillingsarbeidet	10
3.1 Kort om ansvar og oppgaver	10
4. Ressursinnsats og finansiering	21
4.1 Overordnet finansiering	21

1. Innledning

Denne planen beskriver hvordan det skal jobbes med omstilling i Andøy kommune.

Her presenteres innsatsområdene, målene for omstillingen og strategiene for å nå dem.

/ Photo: Picjumbo.com - Lucas Talab

1.2 Bakgrunn for omstillingsstatusen

15.11.16 vedtok Stortinget nedleggelse av Andøya flystasjon. Stortingets vedtak vil medføre en reduksjon av 272 sysselsatte ved Andøya flystasjon. Med bakgrunn i dette har Andøy kommune fått status som omstillingskommune, og det er bevilget midler fra Staten, Nordland Fylkeskommune og Andøy Kommune til et omstillingsprogram som skal gå over 6 år fra 2017 til 2023. Omstillingsprogrammet har fått navnet **SAMSKAP**. Navnet er utarbeidet av ungdomsrådet i kommunen, og ble vedtatt i kommunestyret i juni 2017.

1.3 Utfordringer og muligheter

Ståsteds- og konsekvensanalyse og strategisk utviklingsanalyse gir en bred oversikt over utfordringer, konsekvenser og muligheter for utvikling i Andøy kommune. Analysene kartlegger også andre sentrale forhold som bør vektlegges når kommunen skal legge en langsiktig næringsstrategi som kan kompensere for tap av arbeidsplasser og lokal verdiskaping som følge av vedtatt flytting av MPA virksomheten på Andøya flystasjon.

Utfordringer

Befolkningsutvikling og demografi

Andøy har en aldrende befolkning, og det blir stadig færre unge. Dette gjelder Norge generelt, men Andøy har en sterkere negativ utvikling enn i landet forøvrig. Særlig i aldersgruppen 0-15 år, ref. ståsted- og konsekvensanalyse Andøy ved Nordland fylkeskommune.

Mangel på tilbud om høyere utdanning, lærlingplasser og overføring av realkompetanse

Tilgang på relevant kompetanse/rekruttering er en kritisk faktor for å lykkes med målene satt av Samskap.

Utvikling primærnæringer

Det er i dag en situasjon der kvoter innenfor fiskeri selges ut av kommunen. Innenfor landbruk er trenden at det blir færre og større gårdsbruk. Melkekvoter i landbruket kan også selges separat, noe som vil føre til færre gårdsbruk. Det er høy etableringsterskel (mht kapital) for unge som vil inn i fiskeri- og landbruksnæringen.

Kommunale utfordringer

Kommunen forventer lavere inntekter og overføringer i tiden fremover, og må tilpasse driften deretter. Planverk og veiledning i kommunal administrasjon må tilrettelegges.

Muligheter

Naturgitte ressurser og beliggenhet

Sjømat, naturbasert reiseliv og romrelatert aktivitet. Nærhet til havn og flyplass.

Teknologi

Andøy har i dag ved Andøya Space Center et unikt internasjonalt kompetansemiljø innenfor rom- og droneteknologi.

Primærnæringer

Det ligger store muligheter innenfor sjømatnæringen. Ved å øke foredlingsgraden lokalt vil man ta en større andel av verdiskapingen.

Det har de siste årene vært flere generasjonsskifter i landbruket i Andøy der unge har overtatt. Gjennom tilleggsnæring innenfor landbruket ligger det muligheter som må utvikles.

Innovasjonskompetanse

At nærings- og samfunnsliv utvikler en innovasjonskompetanse vil være et «varig driftsmiddel» for overlevelse og utvikling etter omstillingsperioden.

Stedsutvikling/omdømme

Andøy har vært vertskommune for Forsvaret i mange år, noe som har gjort at kommunen både har en identitet og er kjent som en forsvarskommune. Nedleggelsen av flystasjon skaper et behov for å redefinere Andøys identitet. Det gir mulighet til å løfte frem de kvalitetene Andøy har og til å sette stedet på kartet.

/ Foto: Simen Bergvik

1.4 Avgrensinger

Forvaltning av omstillingsmidlene fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Nordland fylkeskommune reguleres av Forskrift for de distrikts- og regionalpolitiske virkemidlene over statsbudsjettets kapittel 550 post 64 og kapittel 553 post 65, tilskudd til fylkeskommuner for regional utvikling.

Prosjekter innenfor tradisjonell landbruks- og skogbruksdrift som kan tildeles støtte fra det ordinære virkemiddelapparatet med midler fra næringsavtalene, kan normalt ikke tildeles omstillingsmidler.

Omstillingsarbeidet er et ekstraordinært næringsutviklingsarbeid, og de forventede resultater av prosjekter og tiltak som støttes av omstillingsmidlene skal materialiseres i form av arbeidsplasser, en mer robust næringsstruktur, eller økt attraktivitet. Det betyr igjen at prosjekter med annen målsetting enn arbeidsplasser, økt robusthet og attraktivitet vanskelig kan prioriteres.

2. Visjon, mål og strategi

2.1 Visjon for omstillingsarbeidet

Framtida kommer uansett hva vi gjør, men det å skape seg ei framtid betyr noe mer. Det å skape ei framtid for Andøy betyr at Andøy blir et godt sted både å bo og å jobbe også i framtida.

De viktigste ordene i denne visjonen er likevel det første og det tredje: «Sammen» og «vi».

Det forteller noe om at den framtida vi ønsker å skape i Andøy er avhengig av hvem som skaper den.

Det at den skapes av og med innbyggerne gjør den enda mer verdifull. Det beskriver den prosessen Andøy kommune har ønsket seg i omstillingsarbeidet fra starten av; deltagelse og engasjement fra flest mulig andværingar. Samskap skal gjennom samarbeid med og involvering av eksterne miljø bidra til innflytting av næringsaktivitet.

**Sammen
skaper vi
framtid
i Andøy**

Verdigrunnlag for omstillingsprogrammet Samskap

Omstillingsarbeidet skal gjennomføres i tråd med visjon og et felles verdigrunnlag. Følgende verdier skal kjennetegne Samskaps arbeid:

Profesjonell:

Samskap skal være løsningsorienterte, imøtekommende og inneha riktig kompetanse.

Fremoverlent:

Samskap skal være pådrivere for nyskapning og utvikling som fører til innovasjon. Det innebærer å aktivt oppsøke aktører, søke, dele og utvikle ny kunnskap og legge til rette for samarbeid i relevante miljøer.

Bærekraftig:

Utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov. I vårt arbeid definerer vi det som å finne en optimal balanse mellom økonomisk, sosial og miljømessig måloppnåelse.

2.3 Strategi

Arbeidet med den strategiske utviklingsanalysen, samt erfaring fra omstillingsarbeidet gir en bred oversikt over næringsmessige konkurransefortrinn og utviklingspotensialet i Andøy kommune.

Andøy har et relativt bredt og variert næringsliv.

Det ligger et stort potensiale for utvikling av arbeidsplasser i det eksisterende næringsliv, og vi har derfor valgt å ta inn et innsatsområde «Utvikling andre næringer».

2.3.1 Robusthet

Det er viktig å bygge opp et robust nærings- og samfunnsliv som står stødig og som er tilpasningsdyktig. Med robust menes her et variert nærings- og samfunnsliv med riktig kompetanse, høy innovasjonsevne, balansert demografisk sammensetning og et godt økonomisk handlingsrom. For å bidra til et robust nærings- og samfunnsliv skal omstillingsarbeidet legge grunnlaget for en varig utviklings- og innovasjonskultur gjennom systematisk arbeid i omstillingsperioden.

2.3.2 Arbeidsplasser

Arbeidsplassmålet er fordelt på innsatsområdene slik:

Naturbaserte næringer	50
Opplevelseskommunen	50
Teknologi og kompetanse	200
Andre næringer	50

Mål:

350

Omstillingsarbeidet bygger på langsiktig innsats, der en ser for seg at arbeidsplassene periodieres som under:

Årstall	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Mål
Arbeidsplasser	10	30	50	70	90	100	350

Målet er periodisert med færre arbeidsplasser i starten fordi Samskap finansierer i hovedsak prosjekter i tidlig fase. En større del av arbeidsplassene vil bli realisert utover i perioden, ved at hovedprosjekt blir gjennomført, samt at synergier av ulike tiltak vil gi større effekt .

2.4 Innsatsområder

Basert på kartlagt informasjon fra Andøysamfunnet og erfaringer etter ett år i omstillingsarbeidet, anbefales følgende innsatsområder.

■ Strategi

■ Mål

Naturbaserte næringer

Ta i bruk de naturgitte fortrinn Andøy har. Stimulere til videreutvikling av næringene gjennom samarbeid, innovasjon og bruk av ny teknologi.

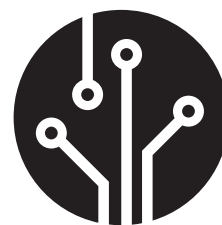
Andøy har en høyere grad av foredling, nye produkter og samarbeid med andre næringer

Opplevelses kommune

Utvikle og løfte frem Andøy som en unik og bærekraftig helårsdestinasjon innen natur, kultur og opplevelser.

Andøy er en unik og bærekraftig helårs-destinasjon

Teknologi og kompetanse

Utvikle de fortrinn Andøy har gjennom sin beliggenhet, kompetanse og infrastruktur.

Andøy fremstår som en ledende teknologi-kommune

Utvikling andre næringer

Ta i bruk de naturgitte fortrinn Andøy har. Stimulere til videreutvikling av næringene gjennom samarbeid, innovasjon og bruk av ny teknologi.

Andøy har et robust næringsliv.

Attraktivt bosted

Bidra til at Andøy har kvaliteter som gir bolyst og økt tilflytting. Spesielt for og med ungdom.

Andøy er en attraktiv kommune å etablere seg i for unge.

Attraktiv næringskommune

Utvikle de fortrinn Andøy har gjennom sin beliggenhet, kompetanse og infrastruktur.

Andøy skal være en løsningsorientert kommune for å etablere og drive næring i.

Utviklings- og innovasjonskultur

Bidra til å bygge varig kultur for utvikling og innovasjon i både nærings- og samfunnsliv.

Andøy har etablert en aktiv kultur for utvikling- og innovasjon i nærings- og samfunnsliv.

Naturbaserte næringer

Strategi: Ta i bruk de naturgitte fortrinn Andøy har. Stimulere til videreutvikling av næringene gjennom samarbeid, innovasjon og bruk av ny teknologi.

Mål: Andøy har en høyere grad av foredling, nye produkter og samarbeid med andre næringer.

Sjømatnæringen er opptatt av å satse på økt videreforedling, både for et lokalt, nasjonalt og internasjonalt marked. Samtidig er det et dilemma at det i dag er mer lønnsomt å levere ubearbeidet fisk. Det påpekes derfor at foredling må skje med fokus på nisje- og kvalitetsprodukter, samt utnyttelse av biprodukter fra fisk. Sjømatnæringen er en nasjonal vekstnæring i Norge, og en prioritert næring i Nordland fylke. Andøy har per i dag ingen/liten aktivitet innen oppdrett/havbruk, men har naturgitte forutsetninger for å gå foran i utviklingen av ei framtidsretta havbruksnæring, både land og sjøbasert

Landbruk er en annen naturbasert næring med lange tradisjoner i Andøy kommune. Det anses å være et begrenset potensial for sysselsettingsvekst i næringen, men landbruk er viktig for å beholde spredt bosetting og kulturlandskap. Næringen har potensial til å øke produksjonen ved å effektivisere driften og ved å samarbeide. Det er også et marked for å utvide tilbudet av lokal mat og andre gårdsprodukter.

Det er viktig at unge rekrutteres til naturbaserte næringer og at det legges til rette slik at de kan ha økonomiske forutsetninger for nødvendige investeringer og kvotekjøp. Både landbruk og sjømat har betydning for kulturhistorie og opplevelser som kan videreutvikles i samarbeid med reiseliv.

/ Foto: Simen Bergvik

/ Foto: Linn Foyen Therkelsen

/ Foto: Hvalsafari, Bjøndal/Lundqvist

Opplevelseskommune

Strategi: Utvikle og løfte frem Andøy som en unik og bærekraftig helårsdestinasjon innen natur, kultur og opplevelser.

Mål: Andøy er en unik og bærekraftig helårsdestinasjon.

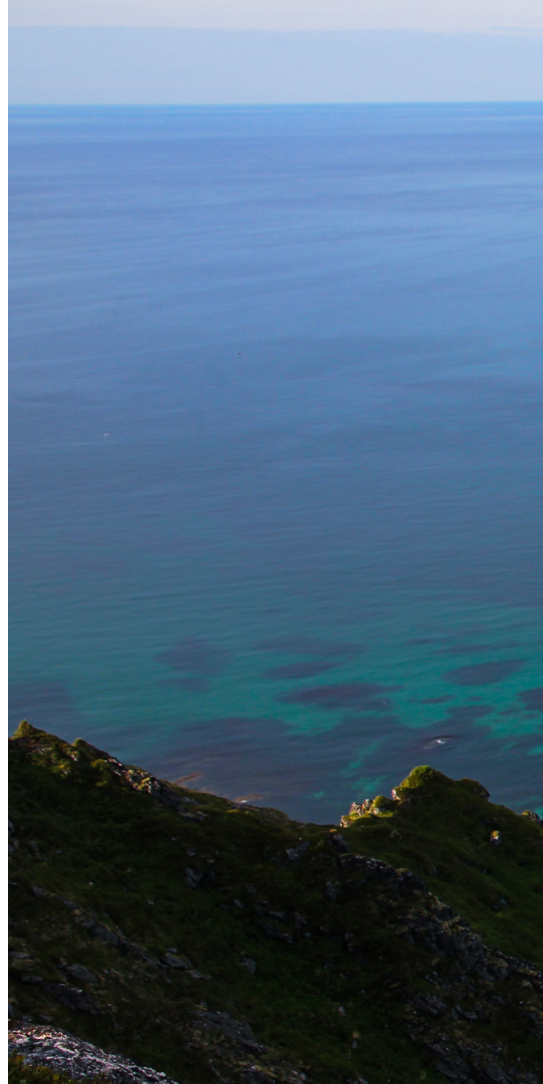
Andøy har tatt en nasjonal posisjon innenfor hvalsafari, med over 30 års hvalsafariturisme på Andenes. Andenes er et av få steder i verden der det finnes hval hele året og er derfor ikke avhengig av vinterhvalen slik som andre steder i Nord-Norge. Innenfor nordlysturisme har kommunen et unikt kunnskaps- opplevelsessenter med romskipet Aurora. Andøy har daglig anløp av Hurtigruten, Nasjonal turistveg, levende bygdesamfunn i hele kommunen og et bredt kultur- og foreningsliv. Andøy Reiseliv har utarbeidet en strategi for Andøy som reiselivsdestinasjon der hval og natur, kystkultur, rommet og geologi er bærende produktkonsepter.

/ Foto: Simen Bergvik

/ Foto: Se Nor AS.

/ Foto: ASC, Trond Abrahamsen

Teknologi og kompetanse

Strategi: Utvikle de fortrinn Andøy har gjennom sin beliggenhet, kompetanse og infrastruktur.

Mål: Andøy fremstår som en ledende teknologikommune

Andøya Space Center (ASC) med underliggende selskaper er en unik nasjonal virksomhet, med spisskompetanse innenfor en fremtidsrettet teknologi. ASC har samarbeidspartnere og kunder fra store deler av verden, og har flere prosjekter av nasjonal betydning. Med den infrastrukturen som finnes i Andøy i dag, samt den geografiske plasseringen, har ASC et konkurransefortrinn innenfor oppskyting av kommersielle satellitter. Samtidig kan de gjennom knoppskyting og samarbeid bidra til utvikling av lokale leverandører og kunnskapsmiljø.

/ Foto: Simen Bergvik

Utvikling andre næringer

Strategi: I samarbeid med eksisterende og eksternt næringsliv bidra til innovasjon og etableringer i Andøy.

Mål: Andøy har et robust næringsliv

Andøy har et relativt bredt næringsliv, med aktører i ulike bransjer. Det er viktig å bidra til at eksisterende næringsliv og gründere, uavhengig av bransje får støtte til nyskapende utviklingsprosjekter som kan skape ny sysselsetting i Andøy.

/ Foto: Simen Bergvik

/ Foto: Simen Bergvik

Attraktiv bostedskommune

Strategi: Bidra til at Andøy har kvaliteter som gir bolyst og økt tilflytting. Spesielt for og med ungdom.

Mål: Andøy er en attraktiv kommune å etablere seg i for unge.

Det er en negativ befolkningstrend i Andøy, som i mange andre utkantkommuner. Dette gjelder særlig i alderen 16-35 år, der nedgangen er sterkere enn ellers i Nordland. For å øke attraktiviteten til Andøy må det jobbes med stedsutvikling og omdømme.

Viktige kriterier vil da være arbeidsplasser, jobb til partner, tilgang til attraktiv bolig, kultur- idrett- og andre fritidsaktiviteter, handels- og sentrumsutvikling, gode oppvekstvilkår for barn og unge, høy kvalitet på barnehager og skoler etc.; rett og slett muligheten for «det gode liv». Andøy skal være attraktiv for alle, selv om innsatsen er spisset mot en demografisk målgruppe på 16-35 år.

Andøy kommune har hovedansvar for dette innsatsområdet, og mye av arbeidet vil måtte gjøres av politisk og administrativ ledelse.

/ Foto: Simen Bergvik

/ Foto: Simen Bergvik

/ Foto: Simen Bergvik

Attraktiv næringskommune

Strategi: Bidra til at Andøy er god på tilrettelegging og veiledning for å etablere og drive næring.

Mål: Andøy skal være en løsningsorientert kommune for å etablere og drive næring i.

Det er særlig viktig at det finnes god infrastruktur og attraktive næringsarealer for etableringer. Andøy kommune har hovedansvar for dette innsatsområdet, og mye av arbeidet vil måtte gjøres av politisk og administrativ ledelse.

/ Foto: Linn Foy
Therkelsen

Utviklings- og innovasjonskultur

Strategi: Bidra til å bygge varig kultur for utvikling og innovasjon i både nærings- og samfunnsliv.

Mål: Andøy har etablert en aktiv kultur for utvikling- og innovasjon i nærings- og samfunnsliv.

Konkurrenseevnen i nærings- og samfunnsliv er avhengig av den enkeltes evne til kontinuerlig innovasjon og fornyelse. For å bidra til en varig innovasjonskultur vil Samskap jobbe med følgende;

Kompetanse

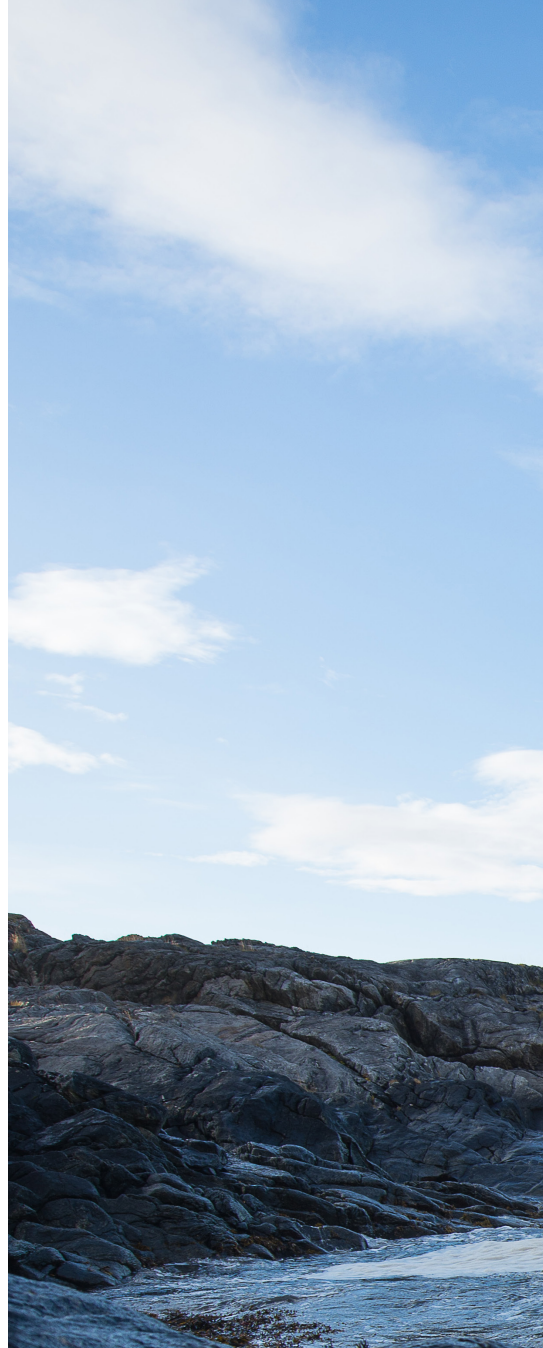
Bidra til å utvikle kompetansenivået i nærings- (og samfunnsliv). Tilby relevante kurs og oppfordre til kompetanseheving i egen virksomhet

Nettverk/klynger

Koble sammen relevante aktører, bidra til å utvikle en kultur for samarbeid, kunnskapsmiljøer og involvering av ungdom. Legge til rette for å ta i bruk ny teknologi innenfor og på tvers av innsatsområdene.

Eksterne nettverk og ressursmiljøer

Bygge opp egen kompetanse og kompetansen til lokale/regionale utviklingsmiljøer og ressursmiljøer.

/ Foto: Simen Bergvik

3.

Organisering av omstillings- arbeidet

3.1 Kort om ansvar og oppgaver

Nyskappings- og utviklingsarbeid er avhengig av en felles innsats for å lykkes. Det er også viktig at de enkelte instanser forstår sin rolle og tar ansvar for sine oppgaver. Næringslivet og kommunen må samarbeide tett. Roller og ansvar må være avklart mellom aktørgruppene politikere, administrasjon og næringsliv. Det må etableres arenaer for kommunikasjon og drøfting av behov, tiltak og organisering for gjennomføring. Det må være akseptert at partene må legge inn en betydelig innsats for å kunne lykkes.

Kommunen:

- Har et overordnet ansvar for omstillingsbevilgningen. Kommunen delegerer myndighet til omstillingsorganisasjonen for å forvalte og gjennomføre omstillingsarbeidet.
- Kommunen skal godkjenne omstillingsplanen (strategiplanen for omstilling), vurdere prosessen, rapportere fremdrift, søke midler for kommende år og sikre at omstillingsarbeidet gjennomføres i samsvar med handlingsplan.
- Skal bidra med egenfinansiering.

Omstillingsorganisasjonen:

- Utarbeider forslag til strategi for omstillingsarbeidet/omstillingsplan
- Utarbeider årlige handlingsplaner for omstillingsarbeidet basert på strategi
- Sørger for gjennomføring av omstillingsprosessen i henhold til vedtatt omstillingsplan, herunder behandle og vedta tildeling av tilskudd fra omstillingsbevilling.
- Jobbe proaktivt for å mobilisere og involvere næringslivet og andre relevante aktører.
- Være et serviceorgan for næringslivet, informere om omstillingsprogrammet, koordinere aktiviteter og bidra til møteplasser og samarbeidskultur
- Styret for omstillingsorganisasjonen skal være eiernes strategiske verktøy for gjennomføring.
- Programleder skal sammen med styret profilere omstillingsarbeidet utad.

Programleder:

Operativt ansvar for daglig ledelse og gjennomføring av omstillingsprogrammet iht vedtatte planer

Nordland fylkeskommune og Innovasjon Norge bidrar som rådgivere for omstillingsarbeidet og bruk av omstillingsmidlene.

/ Foto: Linn Foyen Therkelsen

4. Ressurs- innsats og finansiering

Finansieringsplanen bygger på «Endelig ramme for omstillingsprogrammet i Andøy og bevilgning for 2018» vedtatt av Fylkesrådet 26.juni 2018. Forvaltning av omstillingsmidlene er regulert av «Forskrift om Kommunal- og moderniseringsdepartementets distrikts- og regionalpolitiske tilskuddsposter forvaltet av fylkeskommunene».

**Forbruk/
budsjett**

125

mill.

Følgende plan for årlige vedtak om finansiering legges til grunn, med videreføring av ikke forbrukt tilsagn:

Finansiering (mill. kr)	2017- 2018	2019	2020	2021	2022	2023	Total ramme	Andel i %
KMD	45	15	10	10	10	5	95	76%
Nordland Fylkeskommune	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	15	12%
Andøy kommune	4	2,5	2,5	2,5	2,5	1	15	12%
SUM	51,5	20	15	15	15	8,5	125 mill.	100%
Forbruk/budsjett	25	38	16	16	16	14	125 mill.	100%

Budsjett fordelt på innsatsområder utarbeides i den årlige handlingsplan. Prosjekteiernes egenfinansiering samt eventuell annen finansiering i prosjektene kommer i tillegg.

Andøy kommune

Sammen skaper vi framtid i Andøy

S/AMSKAP

samskap@andoy.kommune.no

Storgata 12, 8480 Andenes

samskap.info